

Agro-Landerij schetst duurzaam perspectief voor Drentse ondernemers

'Meer dan schaalvergroting'

Rundveehouderij | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

Geef eens een handdruk of schouderklopje. Het leggen van verbindingen kan namelijk vruchten afwerpen, zo blijkt uit het symposium 'Hernieuwde verbindingen in Zuidoost-Drenthe'. "Het gaat erom dat ondernemers in de landbouw op een slimme manier samenwerken en banden versterken", aldus gedeputeerde Ard van der Tuuk.

De maatschappelijke discussies over megestallen, weidegang, natuur en landschap benauwen melkveehouders steeds meer. Vast staat dat een strategie die uitsluitend is gericht op schaalvergroting, specialisatie en kostprijs, niet langer volstaat. In de toekomst wordt de belevingswaarde almaar belangrijker. Uitdagingen van de landbouw liggen verscholen in het herstellen van verbindingen tussen landbouw en samenleving, platteland en stad, producent en consument en ondernemers onderling. Alleen door te

verbinden, kunnen boeren goed inspelen op het maatschappelijk kader en een plek verwerven in de samenleving, luidt de conclusie van het symposium 'Hernieuwde verbindingen in Zuidoost-Drenthe'.

Agro-Landerij

Het symposium is onderdeel van het project Agro-Landerij, dat agrarisch ondernemers in Zuidoost-Drenthe ondersteunt bij het creëren van nieuw duurzaam en economisch perspectief. Doel van het project is om de

band tussen landbouw en samenleving te verstevigen. Uiteindelijke missie is het opzetten van een Nieuw Gemengd Bedrijf, waarin ondernemers en bewoners in het gebied samenwerken op het gebied van voer, energie, mest en recreatie (beleving). Zo wordt op innovatieve wijze vormgegeven aan schaalvergroting.

Koe-Landerij

"Samenwerking is een manier om op snelle wijze tot schaalvergroting te komen", zegt Paul Galema van Wageningen UR Livestock Research. De Koe-Landerij, die op initiatief van de broers Bouke Durk Wilms en Berend Jan Wilms uit Schoonebeek is opgezet, is daar een voorbeeld van. De Koe-Landerij (onderdeel van de Agro-Landerij) is een nieuw, duurzaam melkveebedrijf waarin samenwerken met andere agrarische bedrijven in de omgeving de doelstelling is. Het bedrijf moet op een gebied van 20 hectare aan de rand van Schoonebeek komen en op

"Succes bereik je met innovativiteit en samenwerking", aldus gedeputeerde Ard van der Tuuk.

termijn uit ongeveer 1000 koeien bestaan. De basis van het concept ligt in samenwerking tussen boer en burger. "De bedoeling is dat ideeën vooral vanuit de sector komen en dat burgers, in dit geval de inwoners van Schoonebeek, nauw bij het proces en de landbouw worden betrokken", vertelt Bouke Durk Wilms. De broers willen eind volgend jaar beginnen met jongvee, waarna de eerste koeien in 2015 aan de melk zijn. In 2025 moet het bedrijf bestaan uit 980 koeien die in groepen worden gehuisvest in vrijloopstallen met melkrobots.

Samenwerken

De broers Wilms zien samenwerking met akkerbouwers en andere melkveehouders als kans om de kostprijs te beheersen. Op het erf komt geen voeropslag. De initiatiefnemers willen kijken naar de kansen van een voercentrum. "Een goede samenwerking tussen melkvee- en akkerbouwbedrijven kan tot een meer duurzame ontwikkeling leiden. Akkerbouwers kunnen hun bouwplan verbreden door voedergewassen voor de melkveebedrijven op te nemen. Regionale kringlopen sluiten zich steeds verder waardoor regionale grondgebondenheid ontstaat. Door het voer op te slaan in een regionaal voercentrum wordt het erf ontlast en minder rommelig", redeneert Galema. Een belangrijk uitgangspunt van de initiatiefnemers is dat de stallen goed in het landschap moeten passen. De ondernemers kiezen bewust voor een proces om samen met diverse partijen een ontwerp te ontwikkelen. "Er zijn meerdere ontwerpssessies geweest met onder meer beleids mensen en bewoners uit het dorp. In die sessie hebben de aanwezigen op een digitale tekentafel suggesties gedaan voor het ontwerp en de plaatsing van de stallen en voor de parkachtige inrichting van de Koe-Landerij", vertelt Wilms. Het betekent niet dat de samenwerking alles bepaalt. "Het bedrijf moet vol-

Het beeld van een buitengebied met historische boerderijen en koeien in de wei is al lang niet meer vanzelfsprekend.

doen aan de eisen op het gebied van dierenwelzijn, milieu en kwaliteit. Wij als ondernemers moeten wel een inkomen kunnen genereren."

Doorgroeien

Schaalgrootte is bepalend voor het landschap, stelt landschapsarchitect Michiel Oosterhagen. "We moeten beseffen dat de boerderij als eenheid haar langste tijd heeft gehad. Het gaat om een optimale huisvesting voor het dier en een zo zorgvuldig mogelijke werkwijze van boeren. Door het bouwen van grote nieuwe stallen, schuren, silo's en andere bij het moderne bedrijf behorende voorzieningen, verandert het landschap van vorm en uitstraling." Het bestaande beeld van het buitengebied als (agrarisch) cultuurlandschap met historische boerderijen in een fraaie erfbeplanting is al lang niet meer vanzelfsprekend. "Door de voortgaande schaalvergroting in de landbouw transformeren erf en agrarische gebouwen verder. De oppervlakte landbouwgrond en het aantal stuks vee neemt toe en daarmee de oppervlakte van het erf en de stallen en schuren. Tegelijkertijd vindt de introductie van nieuwe stalvormen plaats. Dit biedt ruimtelijke kansen, zoals open, transparante gevels in de melkveehouderij, wat uiteindelijk zou kunnen leiden tot een hernieuwde zingeving en herwonnen beleving van het landschap."

Veranderingen

Economisch, milieutechnisch en sociaal gezien gaan veranderingen plaatsvinden, veronderstelt Wim de Hoop van het LEI. "Geschat wordt dat in 2025 een gemiddeld melkveebedrijf uit 200 koeien en 90 hectare bestaat. Een gemiddeld akkerbouwbedrijf heeft dan naar schatting een omvang van 150 hectare." Niet alleen techniek en economie zijn belangrijk voor de bedrijfsontwikkeling, maar maatschappelijke acceptatie van de bedrijfsvoering spelen in de toe-

komst van de melkveehouderij een steeds grotere rol." De maatschappij kijkt mee en stelt nieuwe randvoorwaarden.

"Er is meer dan schaalvergroting", benadrukt De Hoop. "Landbouw heeft veel te bieden. Een kansrijke manier om beter aan de hoge eisen van markt en samenleving te voldoen, is het benutten van de verscheidenheid; er is niet één beste oplossing." De Hoop acht een ontwikkelingsgerichte aanpak noodzakelijk en oppert de mogelijkheden voor een Stimuleringsfonds om boeren te belonen die het op een bepaald aspect bijzonder goed doen, zoals op het gebied van natuur en landschap, duurzaamheid en milieu, bodem- en waterkwaliteit.

Opgave

Ard van der Tuuk, gedeputeerde van de provincie Drenthe (economie), onderstreept het belang van de maatschappelijke waarden die boeren leveren. "Op dit moment gaat ongeveer 40 procent van het totale EU-budget naar het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor subsidies. In 2013 verandert de omvang en verdeling van de subsidies. Wellicht verschuift de subsidie voor productie naar een eerlijke beloning voor geleverde diensten."

De provincie Drenthe staat achter verdere ontwikkeling van het landbouwgebied. "Ik heb er vertrouwen in dat in Zuidoost-Drenthe een trend is gezet, maar we zijn er nog niet. Zaak is op dit project Agro-Landerij een passend gevolg te geven." Succes wordt niet bereikt met macht, maar met innovativiteit en samenwerking, meent Van der Tuuk. Hij adviseert om daarbij ook vooral naar andere sectoren te kijken. "In de ontmoeting met andere sectoren neemt het aantal mogelijkheden fors toe. Hierin ligt een unieke kans. Samenwerking is niet alleen een opgave voor de primaire ondernemers in de sector, de boeren, maar een opdracht die zij samen met collega's en ketenpartners vorm en inhoud kunnen geven." ♦